

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
Педагогічних технологій та освіти
впродовж життя
27 серпня 2024 р.,
протокол № 7

Голова Вченої ради
_____ Оксана ЧЕРНИШ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НЕЙРОПСИХОЛОГІЇ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Клінічна та реабілітаційна психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального
забезпечення
26 серпня 2024 р.,
протокол № 7

Завідувач кафедри
_____ Марина ОКСЮТОВИЧ
Гарант освітньо-професійної
програми
_____ Олексій САБАДУХА

Розробник: Олексій САБАДУХА
кандидат філософських наук, доцент кафедри психології та соціального
забезпечення

Житомир
2024 – 2025 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 2

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи нейропсихології» для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 053 «Психологія» освітньо-професійна програма «Клінічна та реабілітаційна психологія» затверджена Вченою радою факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя від 27 серпня 2024 р., протокол № 7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск __	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 3

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	05 «Соціальна та поведінкові науки»	Обов'язкова	
Модулів – 1	053 «Психологія», «Клінічна та реабілітаційна психологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2	__
Загальна кількість годин – 150		Семестр	
		1	__
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних 80 самостійної роботи – 70	Освітній ступінь «бакалавр»	Лекції	
		48 год.	__ год.
		Практичні	
		32 год.	__ год.
		Лабораторні	
		0 год.	__ год.
		Самостійна робота	
70 год.	__ год.		
		Вид контролю: екзамен	

Частка аудиторних занять і частка самостійної та індивідуальної роботи у загальному обсязі годин з навчальної дисципліни становить:

для денної форми навчання – для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи;

для заочної форми навчання – __% аудиторних занять, __ % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх психологів знань основ нейропсихології; озброєння студентів знаннями про зв'язок вищих психічних функцій та поведінки зі структурами мозку, а також ознайомлення із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями в галузі нейропсихології для успішного використання у практичній професійній діяльності психолога.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- сформувати уявлення про зв'язок психічних явищ з мозком, розуміння основних закономірностей формування вищих психічних функцій людини;
- опанування фундаментальних теоретичних засад нейропсихології;
- формування уявлення про місце нейропсихології в контексті інших психологічних дисциплін, про зв'язок з іншими суміжними дисциплінами;
- ознайомлення із основними поняттями та проблемами нейропсихології на сучасному етапі розвитку;
- формування уявлення про різновиди нейропсихологічних порушень / симптоми локальних уражень кори та підкоркових утворень та їх вплив на порушення вищих психічних функцій;
- ознайомлення із основними принципами і методами нейропсихологічного дослідження та корекції у клінічній практиці;
- сформувати уявлення про методологічні засади терапевтичного процесу, про технологію психологічного супроводу осіб з нейропсихологічними розладами та їх сімей.
- виробити у студентів ряд умінь та навичок застосування набутих знань у практичних сферах своєї діяльності, активізувати особистісний та творчий потенціал майбутнього фахівця, сформувати у студентів науковий світогляд.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія»:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Здатність цілісного бачення проблемної ситуації, враховувати взаємозв'язки між різними аспектами, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 14. Здатність аналізувати проблемну ситуацію у міждисциплінарному зрізі.

СК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК 3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 5

СК 7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації

СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)

СК 12. Здатність надати експертну оцінку психологічним подіям та процесам.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти зможуть отримати додатково наступні Soft skills:

- *комунікативні навички*: письмове, вербальне й невербальне спілкування; уміння грамотно спілкуватися по e-mail; вести дискусію і відстоювати свою позицію; навички працювати в команді;

- *уміння виступати привселюдно*: навички, необхідні для виступів на публіці; навички проведення презентації;

- *керування часом*: уміння справлятися із завданнями вчасно;

- *гнучкість і адаптивність*: гнучкість, адаптивність і здатність змінюватися; уміння аналізувати ситуацію, орієнтування на вирішення проблеми;

- *лідерські якості*: уміння спокійно працювати в напруженому середовищі; уміння ухвалювати рішення; уміння ставити мету, планувати діяльність;

- *особисті якості*: креативне й критичне мислення; етичність, чесність, терпіння, повага до оточуючих.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 6

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади нейропсихології

Тема 1. Історико-теоретичні основи нейропсихології як науки.

Основні етапи розвитку нейропсихології. Теорії становлення нейропсихології як науки. Психіка і мозок. Теорія системної динамічної локалізації вищих психічних функцій.

Тема 2. Предмет і завдання, фундаментальні поняття нейропсихології.

Загальна характеристика нейропсихології. Центральні питання нейропсихології. Цілі та методологічні основи нейропсихології. Основні поняття нейропсихології. Нейропсихологічний фактор. Синдромний аналіз.

Тема 3. Структурно-функціональна будова центральної нервової системи.

Нервова система як інтегративний апарат організму для забезпечення діяльності людини як біологічної так і соціально-корисної особистості. Особливості будови та функціонування різних відділів нервової системи. Вклад і значення різних відділів центральної нервової системи в формуванні вищих психічних функцій.

Тема 4. Теорія про три функціональні блоки мозку.

Загальна структурно-функціональна модель мозку як субстрату психіки. Роль блоків мозку у виконанні психічних функцій в залежності від будови та особливостей функціонування. Взаємодія трьох основних функціональних блоків мозку в організації свідомої психічної діяльності, формуванні вищих психічних функцій.

Тема 5. Етапи розвитку мозку.

Етапи розвитку мозку. Синдроми функціональної несформованості. Міжпівкульні асиметрії. Стигми.

Тема 6. Лобні синдроми та розвиток вищих психічних пізнавальних процесів.

Поняття «лобні синдроми». Специфіка лобних відділів мозку. Функції лобних долей. Відділи лобних долей. Префронтальний синдром. Задньолобний синдром. Нейродинаміка. Розвиток пам'яті. Розвиток мислення.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 7

Змістовий модуль 2. Нейропсихологічні розлади та їх особливості.

Тема 7. Сенсорні сприйняття, рухова система та їх порушення.

Поняття про аналізаторні системи. Гнозис та агнозія. Сенсорні розлади при ураженні периферичної, підкоркової і коркової ланок аналізаторів. Види та діагностика агнозій зорового, слухового та шкірно-кінестетичного аналізаторів. Праксис і апраксія. Види та діагностика апраксій.

Тема 8. Мовлення в нормі і патології. Пам'ять та її порушення.

Психологічна структура, функції і види мовленнєвої діяльності. Проблема та класифікації афазій. Психологічна структура мнестичної діяльності. Види та особливості порушень пам'яті.

Тема 9. Порушення мислення, поведінки та розвитку при локальних ураженнях мозку.

Психологічна структура мислення. Види і функції мислення. Порушення інтелектуальної діяльності в контексті проблеми міжпівкульної асиметрії та міжпівкульної взаємодії. Психологічна структура уваги. Види і порушення уваги. Емоційно-особистісна сфера, свідомість і нейродинамічний компонент психічної діяльності як проблеми нейропсихології.

Тема 10. Загальні принципи нейродіагностики та корекції нейропсихологічних порушень.

Клінічні та діагностичні способи визначення глибини ураження психічних функцій. Міжпівкульна взаємодія. Загальна схема нейропсихологічного дослідження. Концепція і принципи нейрореабілітації. Корекційна та реабілітаційна діяльність практичного психолога при нейропсихологічних розладах.

Тема 11. Нейропсихологія болю.

Визначення поняття болю. Психологія болю. Мозкові структури, задіяні в опрацюванні болю. Класифікація болю у часі. Хронічний біль. Ознаки хронічного больового синдрому. Психологічні фактори та хронічний біль. Психотерапія хронічного болю.

Тема 12. Нейропсихологія посттравматичного стресового розладу.

Нейропсихологія ПТСР. Здорова та травматична пам'ять. Міжпівкульна асиметрія. Типи ПТСР. Розлади за часовим періодом. Фактори формування ПТСР. Психотерапевтичні інтервенції.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 8

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота	усього	лекції	практичні (лабораторні)	самостійна робота
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади нейропсихології								
Тема 1. Історико-теоретичні основи нейропсихології як науки.	10	4	2	4				
Тема 2. Предмет і завдання, фундаментальні поняття нейропсихології.	12	4	2	6				
Тема 3. Структурно-функціональна будова центральної нервової системи.	14	4	4	6				
Тема 4. Теорія про три функціональні блоки мозку.	12	4	2	6				
Тема 5. Етапи розвитку мозку.	12	4	2	6				
Тема 6. Лобні синдроми та розвиток вищих психічних пізнавальних процесів.	12	4	2	6				
Модульний контроль 1	2	-	2	-				
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	74	24	16	34				
Змістовий модуль 2. Нейропсихологічні розлади та їх особливості.								
Тема 7. Сенсорні сприйняття, рухова система та їх порушення.	12	4	2	6				
Тема 8. Мовлення в нормі і патології. Пам'ять та її порушення.	12	4	2	6				
Тема 9. Порушення мислення, поведінки та розвитку при локальних ураженнях мозку.	12	4	2	6				
Тема 10. Загальні принципи нейродіагностики та корекції нейропсихологічних порушень.	14	4	4	6				
Тема 11. Нейропсихологія болю.	12	4	2	6				
Тема 12. Нейропсихологія посттравматичного стресового розладу.	12	4	2	6				
Модульний контроль 2	2	-	2	-				
<i>Разом за змістовий модуль 2</i>	76	24	16	36				
ВСЬОГО	150	48	32	70				

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 9

5. Теми практичних (лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади нейропсихології			
1	Історико-теоретичні основи нейропсихології як науки.	2	-
2	Предмет і завдання, фундаментальні поняття нейропсихології.	2	-
3	Структурно-функціональна будова центральної нервової системи.	4	-
4	Теорія про три функціональні блоки мозку.	2	-
5	Етапи розвитку мозку.	2	-
6	Лобні синдроми та розвиток вищих психічних пізнавальних процесів.	2	-
Змістовий модуль 2. Нейропсихологічні розлади та їх особливості.			
7	Сенсорні сприйняття, рухова система та їх порушення.	2	-
8	Мовлення в нормі і патології. Пам'ять та її порушення.	2	-
9	Порушення мислення, поведінки та розвитку при локальних ураженнях мозку.	2	-
10	Загальні принципи нейродіагностики та корекції нейропсихологічних порушень.	4	-
11	Нейропсихологія болю.	2	-
12	Нейропсихологія посттравматичного стресового розладу.	2	-
РАЗОМ		32	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 10

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади нейропсихології			
1	Тема: Історико-теоретичні основи нейропсихології як науки. 1. Теорії становлення нейропсихології як науки. 2. Психіка і мозок.	4	-
2	Тема: Предмет і завдання, фундаментальні поняття нейропсихології. 1. Основні поняття нейропсихології. 2. Нейропсихологічний фактор.	6	-
3	Тема: Структурно-функціональна будова центральної нервової системи. 1. Вклад і значення різних відділів центральної нервової системи в формуванні вищих психічних функцій.	6	-
4.	Тема: Теорія про три функціональні блоки мозку. 1. Взаємодія трьох основних функціональних блоків мозку в організації свідомої психічної діяльності.	6	-
5.	Тема: Етапи розвитку мозку. 1. Міжпівкульні асиметрії. 2. Стигми.	6	-
6.	Тема: Лобні синдроми та розвиток вищих психічних пізнавальних процесів. 1. Нейродинаміка. 2. Розвиток пам'яті. Розвиток мислення.	6	-
Змістовий модуль 2. Нейропсихологічні розлади та їх особливості.			
7	Тема: Сенсорні сприйняття, рухова система та їх порушення. 1. Праксис і апраксія. 2. Види та діагностика апраксій.	6	-
8	Тема: Мовлення в нормі і патології. Пам'ять та її порушення. 1. Психологічна структура мнестичної діяльності. 2. Види та особливості порушень пам'яті.	6	-
9	Тема: Порушення мислення, поведінки та розвитку при локальних ураженнях мозку. 1. Психологічна структура уваги. 2. Види і порушення уваги.	6	-
10	Тема: Загальні принципи нейродіагностики та корекції нейропсихологічних порушень. 1. Корекційна та реабілітаційна діяльність практичного психолога при нейропсихологічних розладах.	6	-
11	Тема: Нейропсихологія болю. 1. Психологічні фактори та хронічний біль. 2. Психотерапія хронічного болю.	6	-
12	Тема: Нейропсихологія посттравматичного стресового розладу. 1. Фактори формування ПТСР.	6	-
РАЗОМ		70	-

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 11

7. Індивідуальні самостійні завдання

1. Нейропсихологія серед інших нейронаук. Становлення нейропсихології. Зв'язок нейропсихології з іншими науками.
2. Теорії «вмістилища» психіки в античній науці. Пошук матеріального субстрату психічних процесів у кінці XVII – початку XVIII ст.
3. Дослідження локалізації функцій у корі головного мозку у XIX ст. Перші локалізаційні карти мозку.
4. Фізіологічний напрямок у дослідженні локалізації психічних функцій.
5. Вітчизняні нейропсихологічні дослідження. Нейропсихологія на сучасному етапі.
6. Морфогенез анатомо-фізіологічної основи вищих психічних функцій. Анатомо-фізіологічна основа вищих психічних функцій. Нейрон та його функції.
7. Основні анатомічні структури мозку: спинний мозок (*medulla spinalis*); головний мозок (*encephalon*): *medulla oblongata*, *mesencephalon*, *diencephalon*, *cerebellum*, *telencephalon*.
8. Кора головного мозку. Цитоархітектоніка кори.
9. Загальні принципи функціонування мозку людини. Морфо-фізіологічна обумовленість психічних явищ. Теорія розвитку вищих психічних функцій за Л.С. Виготським.
10. Теорія функціональних систем та акцептора дії за П.К. Анохіним.
11. Системні принципи роботи мозку. Локалізація функцій.
12. Блоки мозку за О.Р. Лурія.
13. Поняття нейропсихологічного фактора та синдрому. Причини порушень вищих психічних функцій.
14. Сенсорні та гностичні розлади. Загальні принципи роботи аналізаторних систем. Зоровий аналізатор, його сенсорні розлади. Зорові агнозії.
15. Слуховий аналізатор та його сенсорні й гностичні розлади.
16. Шкіряно-кінестетичний аналізатор та його сенсорні й гностичні розлади.
17. Нюховий та смаковий аналізатори.
18. Психологічні механізми управління поведінкою. Управління рухами, механізми та закономірності їх організації. Апраксії та їх класифікація.
19. Морфофункціональні мозкові системи рухів: екстрапірамідна система; пірамідна система. Апраксії та їх класифікація.
20. Методи і принципи нейропсихологічної діагностики. Нейропсихологічне дослідження.
21. Нейродіагностика. Елементарні зорові функції.
22. Нейродіагностика. Предметний гнозис.
23. Нейродіагностика. Кольоровий гнозис.
24. Нейродіагностика. Оптико-просторовий гнозис.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 12

25. Нейродіагностика. Слуховий гнозис.
26. Нейродіагностика. Стереогноз і тактильні функції.
27. Нейродіагностика. Праксис.
28. Нейродіагностика. Мова та її порушення, афазії.
29. Проблема мовленнєвих функцій у нейропсихології. Мова та її порушення, афазії.
30. Порушення мовленнєвих функцій при ураженнях правої півкулі.
31. Специфіка афазій у ліворуких.
32. Нейропсихологічні синдроми полімодального генезу. Аграфія. Сутність і приклади корекції даних синдромів.
33. Нейропсихологічні синдроми полімодального генезу. Алексія. Сутність і приклади корекції даних синдромів.
34. Нейропсихологічні синдроми полімодального генезу. Акалькулія. Сутність і приклади корекції даних синдромів.
35. Пам'ять. Механізми та розлади при локальних ураженнях мозку. Функціональна структура пам'яті. Класифікація видів пам'яті.
36. Основні варіанти порушення пам'яті. Неспецифічні та специфічні розлади пам'яті.
37. Увага. Основні форми та характеристики уваги. Нейропсихологічні основи селекції інформації. Модально-неспецифічні розлади уваги.
38. Модально-специфічні розлади уваги. Основні форми та характеристики уваги. Нейропсихологічні основи селекції інформації.
39. Порушення мислення при ураженнях мозку. Порушення мислення при локальних ураженнях мозку.
40. Порушення розумового розвитку при дифузних ураженнях мозку.

8. Методи навчання

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються методи навчання, що сприяють досягненню відповідних програмних результатів.

Результат навчання	Методи навчання
ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Методи самостійної роботи (анотування)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідас ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск —	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 13

Результат навчання	Методи навчання
	опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей)
ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Наочні методи (спостереження, демонстрація, ілюстрація) – Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 14

Результат навчання	Методи навчання
	<ul style="list-style-type: none"> – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей).
<p>ПРН 12. Скласти та реалізувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Вербальні методи (лекція, пояснення) – Практичні методи (проведення дослідів, експериментів, виконання різних видів вправ, практичних завдань, кейсів) – Дискусійний метод – Метод активного навчання (проведення ділових ігор, мозковий штурм, командна робота) – Ситуаційний метод – Методи самостійної роботи (анотування опрацьованого матеріалу, вирішення задач, проведення розрахунків, написання есе, підготовка доповідей, написання наукових статей).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 15

9. Методи контролю

Перевірка досягнення програмних результатів навчання здійснюється з використанням наступних методів.

Результат навчання	Методи контролю
ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю – Екзамен
ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Перевірка виконання та захист лабораторних робіт – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю
ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю.
ПРН 11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.	<ul style="list-style-type: none"> – Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 16

Результат навчання	Методи контролю
	завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю.
ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.	– Усне опитування, участь у дискусії, відповіді на проблемні запитання – Перевірка виконання домашніх завдань, практичних завдань, вправ, кейсів – Експрес-тестування – Перевірка виконання та захист індивідуальних завдань – Самооцінювання та взаємооцінювання – Перевірка виконання завдань модульного контролю

10. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Державному університеті «Житомирська політехніка» та розподілу балів, що наведений нижче.

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни включає поточний, модульний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться для оцінювання рівня засвоєння знань, формування умінь і навичок здобувачів вищої освіти впродовж вивчення ними матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять.

Модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за модуль (змістові модулі) навчальної дисципліни. Модульний контроль проводиться під час навчального заняття після завершення вивчення матеріалу модуля (змістових модулів) навчальної дисципліни. Модульний контроль здійснюється у формі тесту.

Підсумковий контроль проводиться для підсумкового оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення навчальної дисципліни або наприкінці семестру. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену. Процедура складання екзамену визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 17

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань поточного контролю	60	–
Виконання завдань модульного контролю	40	–
Підсумкова семестрова оцінка	100	–

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань під час навчальних занять	40	–
Виконання та захист індивідуальних самостійних завдань	20	–
Виконання науково-дослідної роботи та інших видів робіт (додаткові – заохочувальні бали): 1. Участь у студентських предметних олімпіадах, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах 2. Підготовка наукових статей, тез доповідей наукових конференцій 3. Інші види робіт (наводиться перелік інших видів робіт)	До 20	–
Разом за виконання завдань поточного контролю	60	60

Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять

Види робіт здобувача вищої освіти ¹	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Відповіді (виступи) на заняттях	15	–
Участь у дискусії	10	–
Виконання тестових завдань	5	–
Виконання та захист практичних завдань, вправ, кейсів	10	–
Разом за виконання завдань під час навчальних занять	40	–

З метою застосування цілих чисел для оцінювання активностей здобувачів вищої освіти під час навчальних занять протягом семестру використовується 100-бальна шкала оцінювання кожного окремо виду робіт. Розрахунок набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр проводиться за формулою:

$$P_{НЗ} = (P_{В100} \times ВК_{В} + P_{Уд100} \times ВК_{Уд} + P_{...} \times ВК_{...}) \times K_{НЗ}, \quad (1)$$

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 18

де $P_{НЗ}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за виконання завдань під час навчальних занять за семестр;

$P_{В100}$, $P_{УД100}$, $P_{...}$ – кількість набраних здобувачем вищої освіти балів за семестр відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання іншого виду робіт, визначеного викладачем (кожний окремо вид робіт на навчальних заняттях оцінюється за 100-бальною шкалою);

$ВК_{В}$, $ВК_{УД}$, $ВК_{...}$ – вагові коефіцієнти відповідно за відповіді (виступи) на заняттях, за участь у дискусії, за виконання іншого виду робіт, визначеного викладачем. Значення вагових коефіцієнтів розраховуються шляхом ділення кількості балів, які встановлені за виконання окремого виду робіт під час навчальних занять, на сумарну кількість балів за виконання цих робіт (дані для розрахунку вагових коефіцієнтів наведено в табл. «Розподіл балів за виконання завдань під час навчальних занять»);

$K_{НЗ}$ – коригувальний коефіцієнт, який визначається шляхом ділення кількості балів, що встановлені за виконання завдань під час навчальних занять, на 100 балів.

Розподіл балів за виконання завдань модульного контролю

Види робіт здобувача вищої освіти	Кількість балів за семестр	
	денна форма	заочна форма
Виконання завдань модульного контролю ¹	40	–
Разом за виконання завдань модульного контролю	40	–

Якщо здобувач вищої освіти виконав завдання модульного контролю і з урахуванням отриманих балів за поточний контроль набрав у сумі 60 балів або більше, він може погодити дану оцінку в електронному кабінеті і вона стане семестровою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни.

Якщо здобувач вищої освіти під час вивчення навчальної дисципліни набрав 60 балів або більше і бажає покращити свій результат успішності, він проходить процедуру підсумкового контролю у формі екзамену. За складання екзамену здобувач вищої освіти може набрати 40 балів. Набрані бали за виконання завдань підсумкового контролю у формі екзамену, а також бали за поточний контроль сумуються і формується семестрова оцінка з навчальної дисципліни. Бали, які здобувач вищої освіти набрав за виконання завдань модульного контролю, при цьому не враховуються під час розрахунку семестрової оцінки з навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти допускається до процедури підсумкового контролю у формі екзамену, якщо за виконання завдань поточного контролю набрав 20 балів або більше.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск _____	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 19

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав 15–19 балів, він отримує право за власною заявою повторно опанувати окремі теми (змістові модулі) навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми. Повторне вивчення окремих складових навчальної дисципліни понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми, здійснюється у вільний від занять здобувача вищої освіти час.

Якщо здобувач вищої освіти за результатами поточного контролю набрав від 0 до 14 балів (включно), він вважається таким, що не виконав вимоги робочої програми навчальної дисципліни та має академічну заборгованість. Здобувач вищої освіти отримує право за власною заявою повторно опанувати навчальну дисципліну у наступному семестрі понад обсяги, встановлені навчальним планом освітньої програми.

Процедура надання додаткових освітніх послуг здобувачу вищої освіти з метою повторного вивчення навчальної дисципліни чи її окремих складових частин визначена у Положенні про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в Державному університеті «Житомирська політехніка».

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках окремих тем навчальної дисципліни, здійснюється викладачем за зверненням здобувача вищої освіти та представленням документів, які підтверджують результати навчання (сертифікати, свідоцтва, скріншоти тощо). Рішення про визнання та оцінка за відповідну частину освітнього компонента приймається викладачем за результатами співбесіди зі здобувачем вищої освіти.

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній та/або інформальній освіті в рамках цілого освітнього компонента, здійснюється за процедурою, яка визначена у Положенні про організацію освітнього процесу у Державному університеті «Житомирська політехніка».

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015		Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск ___	Зміни 0	Екземпляр № 1 Арк 21 / 20

11. Глосарій

№ з/п	Термін державною мовою	Відповідник англійською мовою
1	Психіка	Psychics
2	Мозок	Brain
3	Когнітивні процеси	Cognitive processes
4	Нейродегенеративні розлади	Neurodegenerative disorders
5	Мовлення	Speech
6	Афазія	Aphasia
7	Апраксія	Apraxia
8	Агнозія	Agnosia
9	Анозогнозія	Anosognosia
10	Альцгеймер	Alzheimer's
11	Дзеркальні нейрони	Mirror neurons
12	Геном	Genome
13	Хромосома	Chromosome
14	Хронічний біль	Chronic pain
15	Фантомний біль	Phantom pain
16	Посттравматичний стресовий розлад	Post-traumatic stress disorder
17	Конфабуляції	Confabulations
18	Розлад аутистичного спектру (РАС)	Autism Spectrum Disorder (ASD)
19	Синдром дефіциту уваги, гіперактивність (СДУГ)	Attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)
20	Нейрокорекція	Neurocorrection
21	Нейронна пластичність	Neuronal plasticity

12. Рекомендована література

Основна література

1. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. Ірина Маруненко, Євгенія Неведомська, Ганна Волковська. - Центр учбової літератури, 2021. – 184 с.
2. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.
3. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро : ЛІРА, 2022. 300 с
4. Чугунов В.В. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навчальний посібник. – Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. – 360 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015			Ф-31.07- 05.01/053.00.2/М/ОК 7 - 2024
	Випуск	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 21 / 21

Допоміжна література

1. Боженко Н., Боженко М., Боженко О. Мігрень і сон. Як формується їх взаємозв'язок? / Н. Боженко, М. Боженко, О. Боженко // // Психосоматична медицина та загальна практика. Том 9 No 1 (2024). Режим доступу: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/488/1073>

2. Максименко С. Д., Кузікова С. Б. Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика: монографія. Суми: Видавництво СумДПУ, 2020. – 540 с.

3. Фітькало О. Посттравматичний стресовий розлад після перенесеної акубаротравми: клінічний випадок / О. Фітькало // Психосоматична медицина та загальна практика. Том 9 No 1 (2024). Режим доступу: <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/478/1047>

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>.
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>.
3. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/535-psihoterapiya-kalna-nf.html>
4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>. 6. Портал професійних психологів України «У психолога»: <http://upsihologa.com.ua/>